

zij liefde voor het genadewerk Gods; blijdschap en vol-doening over de planting des Geestes. Zij is een zich ruihend huigen over het beeld des Vaders in het kind, om dien Vader dan dankend aan te zien en Hem te prijzen voor het wonder Zijner genade.

En dit nu kan nooit anders geschieden dan door een, die zelf kind van dien Vader werd. Deze liefde is kinder-liefde; ze is — zoo we hier vergelijken mogen — méér dan begeerte naar het heil van den zondaar; ze is liefde voor de eere van God en van Christus. En derhalve wijst zij onmiskenbaar terug naar een hart, dat zelf door ge-nade tot een kinderhart herschapen werd, en in Christus tot God leerde zeggen: Abba, Vader.

Daarom mogen wij ons aan dit kenmerk wel nauwlet-tend toetsen.

Nauwlettend

Want het gaat hier niet over een lieven Christelijken vriendenkring, waarin wij ons behagelijk gevoelen, en waarin wij elkanders woorden vromelijk toestemmen. En het gaat hier evenmin over een kerkelijken kring, waarin wij behalve door beginselen ook zoo aangenaam door be-langen verbonden zijn. Maar het gaat over den broe-der; den broeder, — wie hij ook zij, en waar hij ook is: den broeder, zonder meer; den broeder, ook als hij mij in alle andere dingen scherp tegennet treedt; den broeder, ook als ik zijn houding en opvattingen menigmaal ver-oordeelen moet. Dan hem nog in zijn kindschap van mijn Vader waardeeren, dan mij nog over het genadewerk Gods in hem verheugen, en hem dat ook laten gevoelen, — ziet daar een kenmerk des geestelijken levens.

Daarom is deze broederliefde katholiek. Zij behoort tot de heilige, algemeene, Christelijke Kerk. Ze is eene der schatten, die wij in dezen tijd van verdeeldheid en krakeel biddend hebben te bewaren en gebruiken. Niet om elkaars misvattingen te ontzien, maar om deze aldus te bestraf-fen, dat ook de heilige liefde daarin uitkomt.

Deze broederliefde is een der diepste en wezenlijkste teekenen des nieuwen levens. Menigmaal wordt ze, als al te licht-hanteerbaar, verdacht van oppervlakkigheid, en luivert men haar als kenmerk van genade aan te leggen. Maar zoo ze in haar ware beteekenis doorzien wordt, als de band, die, bij het wegvallen van allerlei andere ge-meenschap, de eeuwige eenheid zal uitmaken dergenen die van Christus zijn, — dan mag ze volkomen vertrouwd worden.

Dan kan ze ook vertroosten.

Vertrouwen vele eenvoudige zielen, die zichzelf zoo zwak bevinden in allerlei geestelijke uitingen waarvan zij hooren bij anderen, maar bij wie eene ongemeene liefde leeft voor de kinderen Gods, niet omdat ze hen zulke aangename menschen vinden, maar wijl ze eene innerlijke en heilig-verhengende betrekking gevoelen op het genade-werk Gods in Zijn volk, en zij het zoo gaarne in praktijk brengen: „Ik ben een gezet van allen, die U vreezen, en van hen, die Uwe bevelen onderhouden”.

Zij mogen weten, dat zij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl zij de broeders liefhebben.

U.

v. A.

P. S. In het vorig stukje stond aan het slot abusievelijk „vaagheid der diepte”; dit moest zijn „hangheid der diepte”.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur

door

W. M. LE COINTRE

XVIII.

Wij kunnen ook in dit deel van ons overzicht niet veel anders doen, dan maar een enkel voorbeeld geven. Maar, naar het mij voorkomt, mag daarbij toch niet ontbreken het werk van de vrouw, die een, om meer dan één reden, zoo unieke plaats inneemt en blijft behouden in de wereld-literatuur van beteekenis, nl. de overbekende Zweedsche schrijfster, die in haar laatst-vertaalde werk „Anna Svärd” den Doctorstitel vóór haar naam kon plaatsen, haar honoris causa verleend, Selma Lagerlöf, in ons land vooral geïntroduceerd door de voortreffelijke vertaling van vele harer werken door Margaretha Meij-boom. Het is nu niet de gelegenheid breder te handelen van deze merkwaardige figuur, die door haar „Gösta Berling” van een eenvoudig onderwijzeres een, vernas-send-anel, wereldberoemd schrijfster werd, wie ook de Nobel-prijs als vanzelfsprekend in het jaar 1909 ten deel viel. Trouwens, op den 20sten November van het jaar 1928 is, naar aanleiding van haar 70sten verjaardag, hare zeer eigen-aardige positie en beteekenis in de literaire wereld, in onze dagen een zoo-veelszins wrang beeld op-leverend, in den breede geschiedt. Terecht kon iemand in die dagen schrijven: „Haar rijk oeuvre is een oase in de woestijn der pessimistische, sociale, ontleedend-psycho-logische (hoe vaak is het niet pathologische) op-de-spits-gedreven egocentrische schrijverij, die onder den destruc-tieven invloed van Schopenhauer en Nietzsche, de heilige vlam der vreugde in Europa dreigde te dooven.”

Welnu, ook Selma Lagerlöf heeft zich in haar werken uitgesproken over Jezus, maar doet ook dat weer op een geheel eigene wijze. Een breed-uitgewerkte, zelfstandige visie op den Christus moet ge bij haar niet zoeken. Als wij zoeken gaan naar een beeld van Jezus, is het resul-taat min of meer teleurstellend.

Wat hare romans aangaat, kan verwezen naar het be-kende, tweedeelige werk, dat de schrijfster mee terug-bracht van een reis naar Palestina: „Jeruzalem”, waar

KERKELIJK LEVEN.

Verkeerde wisselstand. VIII.

Inzover Dr v. d. Vaart Smit zich op Calvijn beroept is de stand der kwesie deze:

1o. Calvijn kent volgens Dr v. d. V. S. geen bijzondere sacramentele genade.

2o. Calvijn leert volgens hem, dat er zonder persoonlijk geloofaanvaarden, alzo zonder da-delijk geloof, geen sacrament bestaat.

3o. Calvijn zou de meening zijn toegedamd, dat de doopgenade in de eerste plaats bij den doop van het kind aan de ouders wordt ge-schonken.

4o. Het kind zou eerst deel krijgen aan de doopgenade, als het tot zijn verstand is ge-komen.

5o. Dr v. d. V. S. ziet dringend af van de ons verborgen inwerking Gods op de ziel van het kind, omdat, gelijk uit de strekking van zijn betoog blijkt, deze inwerking, zoo ze be-staat, in geen geval als sacramentele genade kan worden opgevat.

Bij den doop van een kind staat het naar deze voorstelling alzo:

1o. het kind ontvangt allereerst het uitwendig doopteken, maar niet de doopgenade;

2o. de ouders ontvangen niet het uitwendig doopteken, maar wel de doopgenade.

Uit de aangevoerde citaten bleek reeds, hoe onjuist dit beroep op Calvijn is.

Niet alleen in verband met de besnijdenis, maar ook bij het argument, dat ontleend wordt aan den bekenden tekst „Laat af van de kinderkens en verhindert hen niet tot Mij te komen; want hunner is het koninkrijk der hemelen” (Matth. 19:14) beroept Calvijn, dat de kinderen het teken moeten ontvangen, omdat zij de beteekende zaak hebben.

Hij protesteert er tegen, dat Christus hier over ouders kinderen zou spreken. In het Grieksch, zoo zegt hij, worden ze geheeten „brephé en paidia, door welke woorden de Grieken zoodanige kinderkens bedoelen, die aan hunne moeders borsten hangen”. (IV. 16. 7.)

Hij legt er bijzondere nadruk op, dat aan die kin-deren „het koninkrijk der hemelen toekomt”. Zij hebben recht op den doop als „het teken van onze gemeen-schap en makerschap met Christus” (symbolum nostrae cum Christo communione ac societatis). Door het teken ontvangen zij toegang tot de kerk, „opdat ze daarin ontvangen zijnde met de erlgenamen des hemelschen koninkrijks mochten geteld en aangeschre-ven worden”. Hij versiert hen met Zijn gaven (auis donis ornati), daarom moeten zij worden gesloopt. Hij verklaart in den doop, dat zij de Zijnen zijn (suos esse) en door Hem geheiligd worden (a se sanctificari).

Het ontvangen van de „beteekende zaak” maakt hij ook hier met geen enkel woord afhankelijk van een subjektieve geloofaanvaarding op later leeftijd.

En wat nog opmerkelijker is: indien hij ook maar enigszins het gevoelen ware toegedaan, dat niet de kinderen, maar de ouders bij den doop van het kind de „beteekende zaak” ontvangen, dan had hij deze gelegenheid niet kunnen laten voorbijgaan om er op te wijzen. Hoe zou het voor de hand hebben gelegen om te redeneren: die kinderen werden door hun ouders tot Christus gebracht, Christus omhelsde en zegende die kleinen, maar ze begrepen er nog niets van, voor hen had Zijn daad op dat oogenblik nog

van het eerste deel speelt in Dalecarlie, het tweede in het Heilige Land.”) het spannende verhaal van de „erwekte” Dalecarliar boeren, die trekken gaan naar het Heilige Land. Tot tweemaal toe keert in dit groote werk het Heilands-motief weer. Den eersten keer in het hoofdstuk, gewijd aan „Gertrud”, de schoolmeestersdochter, die vol is van hatelijke gedachten, nadat ze gehoord heeft, dat de man, met wien ze gedacht had voor het leven gelukkig te zullen zijn, haar ontrouw geworden is en zichzelf ver-kocht heeft aan een ander, om zoodoende te kunnen blij-ven op de oude familie-hoeve. In haar verdriet heeft ze vreeselijk te strijden tegen ontzettende wraakgedachten. Ze geraakt in een overspannen, half-wakenden, half-droomenden toestand, waarin ze zelf vreesd nog gek te zullen worden. Als ze op een middag uit gaat om te mel-ken, herkent ze dezelfde omgeving, die ze in één van haar benauwende dromen gezien had. Er worden dan in haar ziel wonderlijke gedachten wakker. „Als ik nu eens wraak op Ingmar nam? Zou die angst dan misschien weggaan, zou ik dan misschien niet gek worden? Zou het prettig zijn Ingmar te laten lijden wat ik geleden heb?” Opeens herkent ze de plaats, waar ze is. „De beek heette het Zwarte Water, en men vertelde er zonderlinge dingen van. 't Was meer dan eens gebeurd dat menschen won-derlijk „ziende” werden, op 't oogenblik, dat zij over de beek gingen. Een jongen, die er over gegaan was, had een bruidstoet gezien, die juist naar de kerk trok, be-neden in 't dorp, en een kolenbrander had een koning gezien, die met zijn kroon op 't hoofd en den scepter in de hand naar zijn woning reed.

Gertrud voelde haar hart kloppen tot boven in den hals. „God beware me, wat zal ik zien?” zuchtte zij.

Ze kwam bijna in verzoeking terug te keeren.

„Maar ik moet dien kant uit,” klaagde zij. „Ik moet immers dien kant uit om mijn koeien terug te krijgen.”

„Ach Heer!” had zij en vouwde de handen in haar angst, „laat mij niets liefs of slechts zien. Leid mij niet in zware verzoeking.”

Ze was er zoo zeker van, dat ze iets zien zou, dat ze nauwelijks over de platte steenen durfde loopen, die over de beek lofden.

Toen ze midden in de beek stond, zag ze aan de overzij in de diepte van 't bosch zich iets bewegen. Maar het was geen bruidstoet, maar een eenzaam man, die lang-

geen beteekenis, maar Hij deed het in de eerste plaats om de ouders, want die kregen deel aan de „beteekende zaak”. Maar... op dat alles maakt Calvijn zelfs geen toespeling.

Hieruit volgt:

1o. de kinderen moeten volgens Calvijn het teken ontvangen omdat zij de „beteekende zaak” deelachtig zijn;

2o. het beding van subjektieve geloofaanvaarding voor het ontvangen van de „beteekende zaak” is hier door uitgesloten;

3o. de gedachte, dat de ouders bij den doop van hun kind mee den doop ontvangen, rijst zelfs hier niet bij hem op.

Om ons onderzoek niet te breefvoetig te doen zijn, maken wij thans een grooten sprong, hoewel ook in die gedeelten, welke wij overslaan, uitspraken voorkomen, die doen zien, dat Dr v. d. V. S. geen enkelen grond aan Calvijn kan ontleenen, maar dat Calvijn juist door loopen tegen zijn opvatting getuigt.

Wij willen nu de passage cileeren, waar hij het in het bijzonder heeft over de wedergeboorte der jonge kinderen.

Tegenover tegenstanders houdt hij vol: „Christus ge-biedt daarentegen, dat men de kinderkens tot Hem zal brengen. Waarom dat? Omdat Hij het leven is. Zoo maakt Hij dan de kinderen Zichzelfen deelachtig, op-dat Hij die mocht levendig maken”. (IV. 16. 17.)

Hier omschrijft hij dus de beteekende zaak als „Zich zelf deelachtig maken”, „levendig maken”.

Die beteekende zaak betreft hier weer de kinderen.

Daaraan verbindt hij echter een vraag. „Maar hoe worden de jonge kinderkens, zeggen ze, wedergeboren, die geen kennis hebben van goed noch kwaad? Wij antwoorden, dat het werk Gods, ofschoon wij het niet kunnen begrijpen, evenwel zijn voortgang heeft. Voorts dat de jonge kinderen, die zalig te maken zijn (gelijk er voorwaar uit dien ouderdom sommigen be-houden worden) voorheen van den Heere worden weder geboren, dat is klaar en zeker. Want, indien ze hun aangeboren verdoornheid uit des moeders lijf met zich brengen, zoo moeten ze daarvan gereinigd wor-den, eer ze in Gods rijk worden toegelaten; in hetwelk niemand van die der bevlekt of onrein zijn, ingaat. In dien ze zondars geboren worden, gelijk David en Pa-lus getuigen, zoo blijven ze in Gods haat en ongenade, of zij moeten gerechtvaardigd worden. En wat zoeken wij verder, dawl de rechter zelf openlijk verklaart, dat geen anderen tot het hemelsche leven kunnen ingaan, dan die wedergeboren zijn? En opdat Hij de zoodanige tegensprekers bedwingen zou, zoo heeft Hij in Johannes den Dooper, welken Hij in des moeders buik geheiligd heeft, een proefstuk ver-toond, wat Hij vermocht in de anderen. Zij doen ook met de uitvlucht, waarmede zij alhier spelen, gansch geen voordeel, zeg-gende, dat dit maar eenmaal is geschied; waarom dan terstond niet volgt, dat de Heere alzo doorgaans met de jonge kinderen pleegt te handelen. Want wij rede-kavelen ook alzo niet. Maar hebben alleen voor aan te toonen, dat Gods kracht door hen ten onrechte en ter kwader trouw beperkt wordt binnen die engten, waarin die zich niet laat insluiten.” (IV. 16. 17.)

Om dit citaat recht te verstaan dient er bij te wor-

zaam de vlakte opliep. Hij was lang en jong en droeg een versleten zwart kleed. Hij had een lang, bijzonder mooi gezicht, 't hoofd was onbedekt en lange, donkere lokken hingen hem tot op de schouders.

De vreemde man kwam recht op Gertrud af. Zijn oogen waren licht en straalend, alsof er licht van uitging en toen hij haar aanzag, begreep zij, dat hij al haar verdriet wist. En zij zag, hoe hij medelieden met haar had, die door angst voor kleine, aardse zaken bezocht werd, en wier ziel besmet was door wraakzucht, en met de distels en giftige kruiden van de smart bezaid.

Hoe meer hij Gertrud naderde, des te meer werd haar geheele wezen overstromd met steeds toenemenden vrede en zaligheid, en stille, zonnige rust. En toen hij haar voorbij was gegaan, was er geen smart of bitterheid meer in haar, maar alle boosheid verdween als een ziekte, die genezen is en liet gezondheid en kracht achter. Gertrud stond daar lang stil. 't Gezicht ging voorbij, maar zij bleef staan als in een droom van zaligheid. Toen ze eindelijk rondkeek, was alles verdwenen, maar de indruk van wat zij gezien had verdween niet. Ze vouwde de handen en hief ze in vervoering omhoog. „Ik heb Jezus gezien,” riep ze met innige verrukking. „Ik heb Jezus gezien. Hij heeft mijn smart weggenomen. Hem heb ik lief. Nu kan ik niemand anders in deze wereld liefhebben.”

De bekommelingen des levens verdwenen in 't niet. Ze waren zoo oneindig klein. En de lange jaren van haar leven schenen maar een kort poosje. En alle nardsch ge-luk schenen zoo arm, zoo troebel, zoo onbeduidend.

Op 't zelfde oogenblik wist Gertrud hoe zij haar leven moest inrichten.

Opdat ze niet meer in dien vreeselijken angst zou ver-zinken, en opdat ze niet meer verliet zou worden tot kwaad en tot wraak, zou ze uit deze strek weggaan. Ze zou met de Heilgumianen naar Jeruzalem trekken.

Die gedachte was bij haar wakker geworden toen Jezus haar voorbijging. Zij geloofde, dat die van hem gekomen was. Zij had het in zijn oogen gezien.”

Op den trouwdag van Ingmar, die haar verliet, zoekt ze één- en andermaal hem te spreken, wat haar eindelijk des avonds gelukt. Ze komt hem dan zeggen, dat ze weg-gaat om nooit meer terug te komen en belijdt hem dan: „Ingmar, ik denk, dat je je nog wel herinnert, dat ik vijf jaar geleden van plan was me bij de Heilgumianen aan-

den aangeteekend woonlijk in Gebruikt de de implanting beginsel i haal het we Stellig is kinderen der den Heere i alleen met iugd, maar d hen is uitge Want in c roit is

Het spreke geloovigen, aangenomen.

Het nieuw ring en voo Calvijn wil

gaat te bew. de „beteeker Van welke

m, wil hij r Maar dat Hij brengt

Want hij : van Zijn eer Hij uit elken renen zou

Hieruit zi strekt ni

En hij vol allovervolmaak tten, waarm Hij ons ook kinderlijke k making. Hoe

twijfel, dat wordt wegge geboren wo

Houdt me volstrekt ni stervende ki wat God in deze citaten

Saunnegeval als zou v kende za ding noo minsten

«praak v Doch Cal

Hel is ei jonge kinde

Men leze : gehoor, en hoors nog r

God te ken wetenschap

zijn. Doch bij het gel alleenlijk be

te sluiten; i maar ik na daarin had

alles over n werd ik ver daad maar

haar bejaan hard is: „M terwijl ze de mij immer

innig en vor In het tw

ook door Jezus-beeld wisch”, zij de wijs.

„Op een a straten van

hingen, ten- voor haar u hem was, n

„t Kwam toe om aan te d was; manne

straat vinds niet geschor

andere oost- aar liet ha

Gertrud is te hopen, da kon. Toen k

diep, kuste de in 't z en zag den

en zoo werd Gertrud v Zij bleef c haar hart.

„Maar da dien ik bij e De man

trachtte he straat in,

Toen keer